

Література

1. Кармазіна С. С. Розвиток страхового посередництва в Україні / С. С. Кармазіна // Фінансові послуги. – 2016. – № 3-4. – С. 7-12.
2. Закон України “Про страхування” від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>.
3. Кнейслер О. В. Особливості страхового посередництва в Україні [Електронний ресурс] / О. В. Кнейслер, Н. І. Налукова. – Режим доступу: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/14046>.
4. Письменна Т. В. Перспективи розвитку страхового посередництва на страховому ринку України [Електронний ресурс] / Т. В. Письменна. – Режим доступу: [http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/10819/1/зб%20рник%20тез%20допов%20дей%20\(25.05.2016\)-1.pdf#page=139](http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/10819/1/зб%20рник%20тез%20допов%20дей%20(25.05.2016)-1.pdf#page=139).

Дзядзін В. В.

Науковий керівник: Кнейслер О. В., д.е.н., професор
Тернопільський національний економічний університет

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПЕРЕСТРАХОВИХ БРОКЕРІВ

З метою визначення сучасного стану розвитку перестрахових брокерів проаналізуємо основні показники їх діяльності та визначимо частку ринку перестраховання, яку вони обслуговували впродовж 2010-2015 років (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка перестраховальних премій, що перестраховики отримали за договорами перестраховання, котрі брокер уклав на користь перестраховальників

Показники	Роки											
	2010		2011		2012		2013		2014		2015	
	Обсяг, тис. грн.	%	Обсяг, тис. грн.	%	Обсяг, тис. грн.	%	Обсяг, тис. грн.	%	Обсяг, тис. грн.	%	Обсяг, тис. грн.	%
Перестраховальні премії, що отримали перестраховики за участю брокерів, у т. ч.:												
- резиденти	228211,7	100	97137,2	100	368905,9	100	428112,1	100	354229,3	100	832017,0	100
- нерезиденти	12515,4	5,5	4161,3	4,3	4859,7	1,3	5593,9	1,3	8957,8	2,5	5574,1	0,7
- нерезиденти	215696,3	94,5	92975,9	5,7	364046,2	98,7	422518,2	98,7	345271,5	97,5	826442,9	99,3

Примітка. Складено автором на основі даних Нацкомфінпослуг України.

Відповідно, обсяг перестраховальних премій, отриманих за договорами перестраховання, що уклали брокери, збільшився впродовж 2010-2013 років від 228211,7 тис. грн. до 428112,1 тис. грн. (майже в 1,9 рази), однак за 2014 рік він

зменшився до 354229,3 тис. грн. (в 1,2 раза), а в 2015 році збільшився в 2,3 разів. Величина премій за такими договорами протягом 2010-2015 років змінювалася за рахунок укладених брокерами перестраховальних договорів із перестраховиками-нерезидентами, яким передано переважну більшість перестраховальних премій. При цьому впродовж цих років простежувалася тенденція, за якою частка премій, що їх отримали іноземні перестраховики, збільшилася від 94,5% в 2010 році до 99,3% в 2015 році.

Водночас, упродовж цих років різко зменшилися обсяги премій, які передали вітчизняним перестраховикам за участю брокерів, що відповідає аналогічним тенденціям розвитку українського ринку вхідного перестраховування в результаті негативного впливу кризових явищ на фінансову спроможність перестраховиків приймати на відповідальність страхові ризики. Негативні зміни 2015 року зумовлені зменшенням величини перестраховальних премій, переданих як перестраховикам-резидентам, так і нерезидентам. Проте за договорами перестраховування з перестраховиками-нерезидентами обсяг премій зменшується меншими темпами, ніж за перестраховальними договорами з вітчизняними страховиками. Відповідно, в 2015 році частка іноземних перестраховиків у перестраховальних преміях, отриманих за участю перестрахового брокера, зросла до 99,3%.

Розглянувши структуру перестраховальних премій за договорами перестраховування з участю посередництва, зазначимо, що брокери працюють у всіх сегментах ринку перестраховування, однак високу частку надходження премій забезпечують за майновим страхуванням, ризики за яким характерні високою вартістю.

Зокрема, серед добровільних видів найбільшу частку займає майнове страхування з тенденцією до зростання в структурі перестраховальних премій від 41,3% у 2010 році до 56,% в 2015 році. Разом із тим, зменшилася частка обов'язкового страхування у частині авіаційного страхування цивільної авіації і в 2015 році становила 41,8%, при цьому 99% таких перестраховальних договорів уклали брокери з перестраховиками-нерезидентами. Це очевидно, оскільки авіаційне страхування характерне високим рівнем ризику і вартістю, а такі ризики можуть приймати лише висококапіталізовані зарубіжні перестрахові компанії.

Недостатнім розвитком була характерна брокерська діяльність у сфері перестраховування життя впродовж 2010-2015 років, за яким не було укладено жодного страхового договору.

Зауважимо, що динаміка перестраховальних премій, переданих перестраховикам за участю брокерів, аналогічна змінам у кількості договорів перестраховування, укладених за їх посередництвом. Відповідно частка перестраховальних договорів, укладених за допомогою перестрахового брокера з перестраховиками-нерезидентами, помітно зростає (від 98,9% в 2010 році до

99,3% в 2015 році). Водночас зменшилася кількість договорів, що брокери уклали з перестраховиками-резидентами.

Зростання ролі перестрахових брокерів у процесі укладання перестраховальних договорів із перестраховиками-нерезидентами пояснюється, з одного боку, наявністю на зарубіжних перестраховальних ринках дешевшої перестрахової місткості, можливістю розміщення значних за розмірами і вартістю ризиків за облігаторними програмами, гарантіями забезпечення надійного та професійного перестраховального захисту, з іншого – ризику на іноземних ринках перестраховування розміщуються, як правило, у більшості випадків за обов'язкової участі брокерських компаній. Відповідно, частка премій, що перестраховики-резиденти отримали за договорами перестраховування, котрі уклали брокери, у загальному обсязі перестраховальних премій вітчизняних перестраховиків становила в 2015 році лише 0,7%. У структурі премій, переданих іноземним перестраховикам, питома вага перестраховальних премій, одержаних за участю перестрахового брокера, була значно вищою.

Заслуцький Р. Р.

*Науковий керівник: Кнейслер О. В., д.е.н., професор
Тернопільський національний економічний університет*

ПОСЕРЕДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ НА СТРАХОВОМУ РИНКУ

Розвиток конкуренції на фінансовому ринку України стимулює страхові компанії максимально урізноманітнювати страхові продукти для того, щоб успішно їх реалізувати. Проте потенційним клієнтам здебільшого важко зорієнтуватись у виборі страхових продуктів. Тому для дистрибуції страхових продуктів та полегшення розуміння сутності механізму страхування для пересічного громадянина дедалі більшу роль на фінансових ринках починає відігравати страхове посередництво.

Термін “посередництво” завжди асоціюється з тристоронніми відносинами, тобто посередник завжди повинен знаходитися між двома іншими суб'єктами. У проєкті Закону України “Про внесення змін до Закону України “Про страхування” вперше запропоновано додати визначення страхового посередництва, зокрема, як “діяльності щодо пропонування укладання договорів страхування (перестраховування), а також інших дій, спрямованих на укладання таких договорів, у тому числі можливість визначення ступеня страхового ризику, його оцінку і аналіз; супроводження договорів страхування, сприяння врегулюванню заявлених страхових випадків, виплаті страхового відшкодування” [1, с. 1].